

ВІДГУК
офіційного опонента
д.мед.н., професора Кравченко Івана Миколайовича,
на дисертаційну роботу Варбанця Сергія Валерійовича
«Реконструктивна хірургія кореня аорти у пацієнтів різних вікових груп»,
подану на здобуття наукового ступеню кандидата
 медичних наук за спеціальністю 14.01.04. – серцево-судинна хірургія

Актуальність теми дисертації. Дисертація Варбанця С.В. становить безумовний науковий та практичний інтерес і присвячена актуальній проблемі сучасної кардіохірургії - реконструктивній хірургії кореня аорти у пацієнтів різних вікових груп. Вроджені та набуті вади аортального клапана мають широке розповсюдження як серед дорослих, так і серед дітей. На даних момент основним способом хіургічної корекції цієї патології залишається протезування. Проте, заміна аортального клапана протезом несе в собі певні недоліки. Механічні клапани здатні забезпечити як тривале і якісне функціонування, так і високий відсоток свободи від повторних втручань у віддаленому періоді, проте їх використання диктує необхідність в постійному прийомі антикоагулянтів, що в свою чергу асоціюється з суттєвим ризиком кровотеч і тромбозів. Біологічні протези в свою чергу позбавлені недоліків пов'язаних з антикоагуляцією, але наявність біологічного імпланта прирікає пацієнта на повторні втручання внаслідок його неминучої дегенерації.

Зазначені питання потребують пошуку альтернативних втручань при наявності патології кореня аорти, які б могли забезпечити як свободу від повторних втручань так і задовільну якість життя пацієнта.

Питання клапанзберігаючих операцій на корені аорти сьогодні мало вивчені. Існуючі хіургічні підходи не систематизовані, а їх результати обмежуються даними невеликої кількості світових клінік.

На окрему увагу заслуговують методики створення аутоперікардіального аортального клапана, або неокуспідізації. Дані методики приваблюють своєю відтворюваністю і відносно низькою вартістю в порівнянні з біологічними протезами. Як сама методика неокуспідізації так і аналіз результатів її використання не є добре вивченими на даний час і також представляють значний інтерес для хіургів які стикаються з проблемами лікування патології аортального клапана.

У своїй роботі автор ставить за мету покращення результатів реконструктивної хірургії кореня аорти у пацієнтів різного віку шляхом ретельного аналізу результатів використаних хіургічних методик, впровадження нових клапанзберігаючих втручань, в тому числі власної методики неокуспідізації аортального клапана. Тому вважаю, що тема дисертації Варбанця С.В. є актуальною і важливою для сучасної кардіохірургії.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до основних напрямків науково-дослідної роботи ДУ «НПМЦДКК МОЗ України» та є фрагментом прикладних науково-дослідних робіт: «Удосконалити та впровадити реконструктивні втручання на аортальному клапані у пацієнтів різного віку» (шифр теми ГК. 14.00.17, № держреєстрації 0114U001833, термін виконання 2014-2016 рр.), «Інноваційні методики і технології заміни та реконструкції аортального клапана» (шифр теми ГК.17.00.23, № державної реєстрації 0120U101331, термін виконання 2020-2022 рр.).

Новизна дослідження та одержаних результатів. Дано дисертація - вперше оцінює ефективність реконструктивних методів корекції патології кореня аорти як у дорослих, так і у дітей старше трьох років. Завдяки ретельному та якісному аналізу ефективності різноманітних використаних хірургічних методик, дисертанту вдалося визначити як таки методики, що здатні забезпечити задовільний результат лікування, так і методики, які не повинні застосовуватися через високий відсоток незадовільних результатів. На підставі проведеного аналізу автор визначає принципи збереження власного АК, а також протипокази до такого втручання.

Перевагою роботи є наявність експериментальної частини та розробки оригінального хірургічного інструментарію (набір вимірювачів та лекал, за формулами В. Гаспаряна, патент України № 125759 «Спосіб реконструктивного втручання на аортальному клапані з використанням набору сайзерів і відповідних лекал »). та відповідного методу реконструкції АК і її успішне впровадження у клінічну практику.

Практичне значення результатів дослідження. Розроблений спосіб неокуспідизації аортального клапана за допомогою аутоперикарду, а також рекомендації щодо застосування тих чи інших методик реконструкції аортального клапана має велике практичне значення у кардіохірургії в контексті впровадження їх в клінічну практику та тим самим покращення результатів реконструктивних втручань на корені аорти у хворих різних вікових груп.

Результати дослідження впроваджено у наступних лікувальних закладах: ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії ім. М.М. Амосова НАМН України», «Військово- медичний клінічний центр Західного регіону», КНП «Тернопільська університетська лікарня».

Ступінь обґрутованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація містить аналіз та результати проведених реконструктивних оперативних втручань на корені аорти у 152 послідовних пацієнтів з вродженими та набутими вадами аортального клапану різного віку. Автором систематично проаналізовано всі методики, які були застосовані для лікування хворих. Кількісні та якісні

показники проведених досліджень оброблені з використанням сучасних статистичних методів. Результати роботи є переконливими і достовірними.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях і авторефераті. За темою дисертаційної роботи автором опубліковано 9 робіт, серед яких 5 статей у фахових виданнях (у тому числі 2 статті у виданнях Білорусі (1 - Scopus), 3 – у вітчизняних журналах), 3 – тези доповідей. Отримано 1 деклараційний патент України на корисну модель, який безпосередньо пов’язаний з темою дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота має традиційну структуру і відповідає вимогам до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Викладена на 152 сторінках машинописного тексту. Складається зі вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, результатів досліджень, аналізу та обговорення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел літератури, який містить 115 найменувань. У роботі представлено 28 рисунків та 28 таблиць.

У вступі дисертації дисертантом висвітлено актуальність теми, зв’язок роботи з науковими темами, мету та завдання дослідження, його наукову новизну, практичну значущість, особистий внесок здобувача, апробацію результатів дослідження та кількість публікацій, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1. Роль і місце реконструкції кореня аорти у дітей та дорослих в сучасній кардіохірургії. Містить огляд літератури – поширеність та захворюваність на вади аортального клапана, також дисерант детально і в хронологічному порядку описує історію хірургії аортального клапана, та найголовніше дуже ретельно зупиняється на анатомічних особливостях кореня аорти, хірургічне втручання на якому неможливе без чіткого розуміння анатомії і просторового взаємовідношення всіх його компонентів. Важливим є згадка про хірургічно-орієнтовану класифікацію аортальної недостатності за El Khoury, а також класифікації двостулкового аортального клапана за Sievers, які сьогодні стають невід'ємним атрибутом під час опису патології кореня аорти. Результати літературного огляду дозволили виділити невирішенні питання, які обумовили актуальність теми дослідження.

Розділ 2. Матеріали та методи дослідження. Містить загальноклінічну характеристику хворих, які увійшли у дослідження та опис використаних оперативних методик. Наведено опис всіх застосованих під час роботи методів дослідження та статистичного аналізу отриманих результатів. Обґрунтовано розподіл хворих на групи.

Розділ 3. Клапанзберігаючі оперативні втручання на корені аорти у дітей із вадами аортального клапана. В цьому розділі наведено характеристики проведених реконструктивних оперативних втручань у пацієнтів дитячого віку з вадами аортального клапана. Основна частина розділу присвячена аналізу ефективності використаних хірургічних методик в контексті

безпосередніх та віддалених результатів в цій групі хворих. Відштовхуючись від результатів проведеного аналізу автор визначає низку методик які достовірно призводять до незадовільних результатів, і, в той же час доводить ефективність та виправданість використання комісуротомії у хворих з аортальним стенозом.

Розділ 4. Клапанзберігаючі оперативні втручання на корені аорти у дорослих пацієнтів із вадами аортального клапана. В цьому розділі наведено характеристики проведених реконструктивних оперативних втручань у пацієнтів старше 18 років з гатологією кореня аорти, а також аналіз безпосередніх та віддалених результатів оперативних втручань в цій групі хворих. Основні хірургічні методики, застосовані в дорослій когорті пацієнтів, відрізняються від методик, використаних у дітей. В даному розділі дисерант демонструє, що втручання, спрямовані на стабілізацію всіх компонентів кореня аорти забезпечують найкращі результати операцій.

Розділ 5 Реконструкція аортального клапана за допомогою методу неокуспідізації в експерименті та клінічній практиці. Розділ присвячений опису експериментальної частини дослідження, а саме етапу розробки, створення та тестування в умовах лабораторії набору сайзерів і відповідних лекал для виконання неокуспідізації аортального клапана, базуючись на формулах В. Гаспаряна. Друга частина розділу містить ретельний опис всіх трьох способів реконструкції аортального клапана власним перикардом, а також безпосередні результати методики неокуспідізації у дітей та дорослих.

Розділ 6 Аналіз та узагальнення результатів дослідження. Розділ присвячений аналізу та порівнянню результатів хірургічного лікування в різних вікових групах. Дисертант порівнює результати власного дослідження з даними досліджень найбільш відомих і досвідчених інституцій. Автор детально зупиняється на різниці в хірургічних підходах в залежності від віку пацієнта та вихідної анатомії вади, що, як наслідок, відображається на результатах лікування. Завершують дисертацію висновки та практичні рекомендації, які відповідають меті та завданням роботи, є обґрунтованими та змістовними.

Автореферат дисертації відповідає сучасним вимогам ДАК МОН України, містить стислий зміст дисертації та повністю їй відповідає.

Зауваження. Під час рецензування роботи виникли наступні зауваження:

1) В розділі, присвяченому неокуспідізації аортального клапана можливо доцільнім було б більш детально зупинитися на аналізі хірургічних деталей, які призвели до незадовільного результату;

2) по формі викладення матеріалу в главах - опис експериментальної частини неокуспідізації АК бажано детальніше викласти в описі матеріалів та методів дослідження;

Запитання:

1) незважаючи на частий розвиток аортальної недостатності у віддаленому періоді в дитячий групі пацієнтів, чи спостерігалася позитивна динаміка щодо ремоделювання лівого шлуночка?

2) яким саме хворим ви особисто будете рекомендувати операцію неокуспідізації аортального клапана?

Таким чином, дисертація Варбанця Сергія Валерійовича «Реконструктивна хірургія кореня аорти у пацієнтів різних вікових груп» на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук є кваліфікованою завершеною науковою працею, в якій отримано нові, науково обґрунтовані, результати, які забезпечили оптимізацію вибору реконструктивного втручання на аортальному клапані у пацієнтів різних вікових груп.

Дисертація Варбанця С.В. «Реконструктивна хірургія кореня аорти у пацієнтів різних вікових груп» відповідає вимогам п.п.9, 11,12,13 «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова КМ України від 24.07.2013 р. №567) щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор заслуговує наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.04 – серцево-судинна хірургія.

Головний науковий співробітник
відділу хірургічного лікування патології
аорти, ДУ «Національний інститут серцево-судинної
хірургії імені М.М. Амосова НАМН
України», доктор медичних наук, професор

І.М. Кравченко

Підпис з.м.р.и. Кравченко
засідуюч:
учений секретар, к.м.н. Рибаков

